MIELIPIDE

Pohjoismaissa on mahdollista saada kolme kertaa suurempi valkuaissato yhdeltä peltohehtaarilta apilaa kuin mitä Brasiliassa saadaan soijahehtaarilta. **CHRISTINA GESTRIN JA STEEN GADE LUKIJALTA-PALSTALLA**

LUKIJALTA

Stubbin puheet ovat ristiriitaisia

Alexander Stubb on Suomen tasavallan pääministeri ja maan suurimman puolueen kokoomuksen puheenjohtaja. Merkittävä henkilö jos kuka. Siksi on hyvä tietää, mitä hän ajattelee, miten hän näkee tilanteen Suomessa ja muuallakin. Pieni kertaus on paikallaan.

Vuonna 2005 Stubb sanoi näin: ”En ole konservatiivi. Olen liberaali. Moni ajattelee, että kun on oikeistopuolueessa, niin arvomaailma on automaattisesti koti, uskonto ja isänmaa. Ei se niin ole.”

Vuonna 2014 Stubb sanoi näin: ”Minä uskon vahvasti kotiin, uskontoon ja isänmaahan. Minä olen konservatiivi liberaalin vaatteissa.”

Vuonna 2008 Stubb sanoi näin: ”Valitettavasti, korostan valitettavasti, kansainvälinen järjestelmä perustuu edelleen valtioihin eli kansallisvaltioihin. Olen todellinen Euroopan federalisti, yksi harvoista vielä olemassa olevista ja haluan nähdä EU:n muuttuvan supervallaksi.”

Vuonna 2011 Stubb sanoi näin: ”Nyt asiat ovat kunnossa niin Kreikassa kuin muuallakin Euroopassa. Joka muuta väittää, on pölhöpopulisti.”

Johtopäätösten teon jätän teille arvoisat lukijat. Ostaisitteko Stubbilta käytetyn auton? Tai vielä enemmän: annatteko hänen hoitoonsa tämän maan tulevissa vaaleissa?

Reijo Tossavainen
kansanedustaja (ps.)

Eläkkeet

Mikähän puolue ottaisi vaaliohjelmaansa eläkekaton? Äänestän varmasti. Suomi on yksi harvoja maita, missä sellaista ei ole.
Jotain kohtuutta

Toivorikasta Uutta Vuotta ja jaksamista niille jatkajille myös, jotka kamppailevat kahden sukupolven välisten ristiriitojen kanssa tilallaan!
Ei nimimerkkiä

Eläkekatolle ei perusteita, MT 19.12. Mutta eläkeleikkauksille on ollut: kans.eläkkeen perusosa leikatu kahteen kertaan, parisataa e/kk puuttuu.
Yx nyljetty

Pellonvuokrat

Ahneet pellonvuokran kiskojat halusivat tuet itselleen! Tässä tilanteessa jo viljatilinkin!
Kaikki!

Politiikka

Jos petyit avioliitto päätökseen, niin kansalaisaloite.fi sivulla voit tukea aloitetta asian viemisestä kansanäänestykseen.
Ei nimimerkkiä

Kokoomuksesta lähti äänestäjiä,jotka pitävät kiinni perinteistä ja Raamatusta.Heille homoliitto ja homoadoptio oli liikaa.Se on syy gallup alamäkeen. **Myö**

Kannattavuus

NordicSugar on Ruotsissa viestittänyt jurtin hinnanlaskusta. Kehtaako Sucros täällä pistää viljelijät maksumiehiksi lihavista vuosistaan huolimatta?
Ei nimimerkkiä

Se on aktiiviviljelijä,jonka elanto rippuu maanviljelystä. Melkoinen fakiiri kuka alle 5 hehtaarilla leipänsä saa!
Ei nimimerkkiä

Esko Rajala kirjoita osuvasti ja asiaa. Kiitos! Monet pientilat 30-80 ha pärjäävät kohtalaisesti. Ei ole sorruttu yli-investointeihin. MTK ajaa suuruutta. **KM**

Viherlannoitus näyttäisi uusin ehdoin taloudelliselta vaihtoehdolta viljatiloille. Muistetaanpa: Vain viljapula nostaa sen hintaa. **Ajatteleppa ite**

Seuraavat sodat käydään vedestä

Perustuslain mukaan vesi kuuluu kaikille eikä sitä voi kukaan omistaa. Kuka hyötyy sellaisen yksityistämisestä, jota jokaisen on pakko käyttää?

Asioiden merkitys valkenee usein vasta, kun niitä uhkaa menetys. Viime vuosisadan aikana vedenkäyttö on kuusinkertaistunut, eli kaksi kertaa enemmän kuin väestö on kasvanut. Teollistuminen ja kaupungistuminen lisäävät vedenkulutusta.

Veden kulutus ja energian tuotanto kulkevat käsi kädessä. Erityisesti liuskekaasun ja -öljyn poraamisteknologia saastuttavat sekä pinta- että pohjavesiä.

Väestön siirtyminen ylikansoittuneisiin kaupunkeihin johtaa riittämättömiin pohjavesivaroihin. Jo nyt 60 prosenttia Euroopan kaupungeista käyttää liikaa pohjavesiä. Maatalous on monin paikoin vaarassa vedenpuutteen vuoksi.

Slummiutuminen johtaa puhdistamattomiin jätevesiin ja juomaveden puutteeseen. YK:n arvion mukaan 2025 mennessä kaksi kolmasosaa maailman väestöstä kärsii vesipulasta.

Puhtaan veden saatavuutta rajoittavat saastuttavan teollisuuden ja kaivostoiminnan sekä maanviljelyn että eläin- ja ihmisulosteiden likaamat pohja- ja pintavedet. Karjan ja jopa kalojen kasvatuksessa käytettyjä antibiootteja sekä myrkyllisiä ainesosia, lannoitteita,

Puhdasta vettä.

torjunta-aineita, lääkeylijäämiä ja kemikaaleja päätyy puhdistamattomina vesiin. Lisäksi vesistöön päässeet bakteerit, loiset ja virukset kasvattavat riskiä elämälle.

Yhdysvalloissa vesijohtovedestä löytyy jo vähintään 95 erilaista antibioottien ja antibakteeria-aineiden jäämää.

Nestlén pääjohtaja on nimennyt veden maailman tärkeimmäksi elintarvikkeeksi. Hänen mukaansa veden hallinnointi pitää antaa liikemiehille. Nestlé on maailman suurimpia juomaveden pullottajia, joten heidän tarpeitaan tällainen palvelisi loistavasti.

Veden monopoli? Suomessa askel siihen suuntaan voisi olla vesilaitoksen yksityistäminen, koska energiakin on yksityistetty.

Veden kaupallistaminen on ollut jo vuosia Maailman kauppajärjestön WTO:n agendalla. Maailmanpankki ja suuret vesiyritykset edistävät järjestelmällisesti vesipalvelujen yksityistämistä. Lukuisat asiantuntijat edistävät veden uudelleenmäärittelyä kaupalliseksi hyödykkeeksi, myös EU on ilmeisen avoin näille tavoitteille.

Vedestä on siis tulossa globaalia kauppatavaraa. Vesi on jo nyt konfliktien lähde sekä kasvava osa turvallisuuspolitiikkaa.

Sijoituspankit suuressa maailmassa ovat jo lähteneet ostamaan makean veden lähteitä. Kun puhdas juomavesi alkaa olla kalliimpaa kuin auton bensa, pitää huolestua. Käydäänkö seuraavat sodat vedestä eikä öljystä? **Riitta Kuismanen**
kansanedustajaehdokas (kd.)
Pirkkala

Ilmastonmuutos vaikuttaa Pohjolan maatalouteen

Ilmastonmuutoksen odotetaan mullistavan Pohjoismaiden alkutuotannon tulevina vuosikymmeninä. Ellei lisätoimiin ryhdytä, maapallon ilmasto lämmennee kolmesta neljään astetta tällä vuosisadalla.

Pohjoismaiden pohjoisimmissa osissa lämpötilan nousun arvioidaan olevan kaksi kertaa suurempi kuin maapallolla keskimäärin. Tällä on vakavia seurauksia Pohjoismaiden maa-, metsä- ja kalataloudelle. Jos pelaamme kortit oikein, osa vaikutuksista voi olla myönteisiä.

Olemme juuri palanneet Perun Limassa pidetystä 20. kansainvälisestä ilmastokokouksesta (COP20), jossa edistimme globaalisti sitovan ilmastosopimuksen syntymistä yhdessä pohjoismaisten ja kansainvälisten kollegojen kanssa. Alkutuotannon rooli on jatkossa tärkeä aihe.

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt ja monet muut ympäristöongelmat ovat tällä hetkellä ilmastonmuutoksen keskeinen aiheuttaja. Maapallon väkiluku ja samalla elintarvikkeiden kysyntä kasvavat. Tilanne on kestämätön, ja siihen tulisi löytää ratkaisu.

Ilmaston lämpenemisellä on kiistatta suuria kielteisiä vaikutuksia maa-, metsä- ja kalatalouteen. Toisaalta ilmaston lämpeneminen pidentää kasvukautta ja tuo maihimme uusia kasvi- ja eläinlajeja sekä pohjoisille merialueille uusia kalakantoja. Näitä muutoksia voidaan hyödyntää samalla, kun siirrytään entistä vihreämpään ja kestävämpään talouteen.

Alkutuotantoon vaikuttavat myös uudet tekniikat ja innovaatiot. Pohjoismaissa on esimerkiksi mahdollista saada kolme kertaa suurempi valkuaissato yhdeltä peltohehtaarilta apilaa kuin mitä Brasiliassa saadaan soijahehtaarilta. Kalanrehua taas on teknisesti mahdollista valmistaa puusta. Uudet tekniikat ovat hallussa, mutta nyt tarvitaan rahaa esittelyhankkeisiin, joilla tutkimus muutetaan käytännöksi.

Haaste on kolmiosainen: meidän on leikattava kasvihuonekaasupäästöjä, sopeuduttava tuleviin ilmastooloihin kustannustehokkaasti sekä säilytettävä kestävä resurssipohja.

Pohjoismailla on kaikki edellytykset selviytyä näistä elintärkeistä haasteista, mutta se ei tapahdu itsestään. Pohjoismaat ovat yksinään liian pieniä. Vain yhdessä olemme suurempia ja voimme hyödyntää laajempaa osaamis- ja rahoituspohjaa.

Perusedellytys on, että Pohjoismaiden hallitukset tekevät yhdessä oikeanlaista politiikkaa, jotta maat saisivat maailmanmarkkinoille lisää laadukkaita ja kestävän kehityksen mukaisia elintarvikkeita ja metsätaloustuotteita. Tämän mahdollistavat jatkuva tutkimus ja innovointi, joilla vahvistetaan Pohjoismaiden alkutuotannon kestävyyttä ja sopeutumiskykyä ja sitä kautta tuottavuutta ja kilpailukykyä.

Onnistuminen vaatii myös älykkäitä poliittisia päätöksiä, uusia hallintokäytäntöjä sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia alkutuotannossa. Parhaiten tämä tapahtuu tekemällä yhteistyötä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on teettänyt laajan selvityksen ilmastonmuutoksen vaikutuksesta Pohjoismaiden alkutuotantoon. Se tarjoaa tulevalle yhteistyölle hyvän perustan. Käydään siis tuumasta toimeen.

Christina Gestrin
kansanedustaja (r., Suomi)
Steen Gade
kansanedustaja (sos. kansanpuolue, Tanska)

JAANA KANKAANPÄÄ

Jos pelaamme kortit oikein, osa ilmastonmuutoksen vaikutuksista voi olla myönteisiä, kirjoittajat toteavat.

Maataloudelle reilun kaupan säännöt

Kun katsoo Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen tilastoja, ei uskoisi monen enää jatkavan maatalouden harjoittamista. Niin pahasti kannattavuuden lukemat menevät miinukselle. Maanviljelijä saa vitosen tuntipalkkaa – tai tuskin sitäkään. Lukuja voi selvitellä myös katsomalla päätoimisten viljelijöiden tuloja verokalenterista.

Monilla tiloilla on kuitenkin tultu siihen pisteeseen, että viimeisetkin siemenperunat on pantu pataan. Jäljellä ei ole metsää eikä rantatontteja ja tilan vakuudet on käytetty.

Jos menee Tiken sivuille katsomaan, saa ihmetellä enemmän, miksi suomalaiselle viljelijälle ei makseta viljasta edes sitä hintaa, mikä sille kuuluisi. Hinta on järjestään noin 30 euroa tonnilta huonompi koti-Suomessa kuin Euroopassa. Miksi?

Maksaako suomalainen viljelijä aina rahtikulut kaikesta viljasta ulkomaille, vaikka se käytettäisiin Suomessa? Tässä ovat markkinavoimat ottaneet yliotteen ja viljelijää viedään ikävällä tavalla. Asia olisi vielä jotenkin ymmärrettävissä, jos maatalouden tuotantotarvikkeiden hinnat olisivat alhaiset, mutta maksamme niistäkin Euroopan kovimpia hintoja.

Mielestäni kaupalle ja teollisuudelle tulisi laatia reilun kaupan säännöt. Juuri Maaseudun Tulevaisuudessa olleessa artikkelissa tuli esille, että viljan osuus ruokaleivän hinnassa on neljä prosenttia, teollisuuden 54 prosenttia ja kaupan 30 prosenttia, eli kahden euron leivässä viljan osuus on 0,08 euroa.

Samalla kun viljelijä sinnittelee ja miettii, mistä rahat ensi vuoden viljelyyn, menee päivittäistavarakaupalla hyvin ja suomalainen teollisuus saa Euroopan halvinta viljaa raaka-aineekseen.

Jos elintarviketeollisuus haluaa jatkossakin korkealaatuista kotimaassa tuotettua raaka-ainetta, sen on huolehdittava myös, että se kohtelee reilusti viljelijää, joka raaka-aineen tuottaa. Painotammehan ulkomaillakin tuotetuissa tuotteissa reilun kaupan sääntöjä, joissa pyritään saamaan palkka ja inhimilliset olot ihmisille, jotka ovat olleet niitä tuottamassa.

Kotimainen maatalous työllistää välillisesti suurta joukkoa suomalaisia ja tottahan me haluamme, että nämä työpaikat myös pysyvät Suomessa.

Kalevi Kallonen
Kemiönsaari

Ajatusmallit pitää kääntää ylösalaisin

Biotaloudesta havitellaan maamme tulevaisuuden kilpailuvalttia. Tämä olisikin nykyiselle menolle ylivertainen vaihtoehto. Biotaloushan perustuu maamme omiin luonnonvaroihin, niihin liittyviin rakenteisiin, toimintoihin ja osaamiseen.

Sen reservinä ja voimavarana on koko maa, alueet ja ihmiset. Tämän pohjalle olisi hyvä rakentaa kansantalouden kestävää ja tervettä vaurastumista. Luoda työtä ja yritystoimintaa sekä ylläpitää palveluja.

Työ- ja elinkeinopolitiikan nykyinen valtavirta ja ajattelutavat suosivat kuitenkin keskittymistä harvoihin kasvukeskuksiin ja niiden lähiympäristöön.

Globalisaatiohakuinen työvoima vuotaa tuonti- ja palveluvoittoisille kasvualueille Uudellemaalle ja pääkaupunkiseudulle.

Vientivetoiset, viennin osaavat sisämaan maakunnat, kuten Pirkanmaa, kärsivät työttömyydestä. Tuotannosta lähtee työpaikkoja ulkomaille, ja kauppataseen vaje kasvaa. Muuttoliike ja ikärakenteen vanhusvinoutuma tyhjentävät luonnonvoimaisestikin maakuntia ja kyliä.

Työ- ja elinkeinopolitiikka ei tunne maaseutua, eikä se näin ollen pysty vastaamaan biotaloudenkaan haasteisiin. Kilpailusäädöksillä lannistetaan yhteisölliset toimintamallit markkinaoloissa, joissa yhteistoiminta on ainoa mahdollinen selviytymismalli.

Yrittäjyysloukuilla pyydystetään työttömiä työttömyysturvan ulkopuolelle ja tehdään yrittäjyydestä maaseudun nuorille mahdoton valinta. Kaupunkilaisten maa- ja metsäomistus kasvaa laiskana pääomana, kun sitä tulisi aktivoida työn ja osaamisen virran suunnanmuutoksen palvelukseen. Taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti.

Luonnonvaroista ja yhteisörakenteista huolehtiminen vaatii läsnäoloa, ihmisten tekemistä ja tahtomista. Biotalouden elvyttäminen vaatii osaavaa työvoimaa, elinvoimaisia yhteisöjä ja hajautettua teknologiaa, kasvualustaa innovatiivisille ja yhteistoiminnalliselle yrittäjyydelle. Sitoutumista ja sijoittamista maaseudun omien edellytysten kehittämiseen ja hyödyntämiseen luottaviin yrityksiin.

Monet ajatus- ja toimintamallit tulisi siis kääntää ylösalaisin. Nykyisin ottein TE-palvelujen hallintokoneisto lamaannuttaa maaseudun selviytymisstrategian, toimeentulon yhdistelemisen taidon ja taloudellisen yhteistoiminnan. Tähänkö Suomen kehittymisen biotalouden suurvallaksi annetaan kariutua?

Eduskuntavaalien ytimeen nousee työ- ja elinkeinopolitiikan uudistaminen järjestelmäkeskeisestä tulkintamielivallasta yksilöllistä luovuutta ja yhteisöjen elinvoimaisuutta voimaannuttavaksi palvelutarjonnaksi.

Tapani Köppä
professori (eläkk.)

» Globalisaatiohakuinen työvoima vuotaa tuonti- ja palveluvoittoisille kasvualueille Uudellemaalle ja pääkaupunkiseudulle. Vientivetoiset maakunnat kärsivät työttömyydestä.«
TAPANI KÖPPÄ

VIERASKOLUMNI

Ruokkimisen ihme

Uuden testamentin Matteuksen evankeliumissa puhutaan ruokkimisen ihmeestä. Monelle tutussa kertomuksessa kuvataan sitä, miten Jeesus Nasaretilainen ruokki seuraväkeä viidellä leivällä ja kahdella kalalla. Kaikkiaan lounaalla oli 5 000 miestä ynnä naiset ja lapset. Tähteeksi jääneitä paloja jäi vielä kaksitoista koria.

Jeesuksen ruokapidot ovat konkreettinen tarina siitä, miten ihmeet syntyvät. Muutamalla leivällä ja kalalla saadaan kansa ravituksi. Raamatuntutkijoilta löytyy selityksiä, mistä tässä ihmeessä on kysymys. Tavalliselle kristitylle tarina on yksi monien ihmetekojen joukossa, joita Vapahtaja lyhyen työpestinsä aikana teki.

Evankeliumin tekstistä ei käy suoraan selville, oliko lounaalle hankittu avilta, Tukesilta, elyltä, KKV:lta ja muilta viranomaisilta asianomainen lupa. Tuskin.

Maanviljelijälle, ruuan kasvattajalle, ruokkimisen ihme on jokapäiväistä leipää. Tänä päivänä ruuan tuotantoon liittyvistä ihmeistä suurin on se, miten pienellä joukolla kansakunnat ruokitaan.

Teollisuusmaissa ruuan alkutuotannossa työskentelee hyvin vähän väkeä, Suomessa maatalouden työllisten määrä on 3,5 prosenttia koko työvoimasta.

Maatalouden tärkeimmillä tuotantoaloilla olevien tilojen lukumäärä on laskenut rajusti 30 vuodessa. Elintarviketalous 2014 -julkaisun mukaan Suomessa on 9 000 maitotilaa. Sianlihaa tuotetaan 1 650 tilalla. Naudanlihaan erikoistuneita on 3 400. Kananmunia ja siipikarjanlihaa tuotetaan 580 tilalla. Kasvintuotantotiloja on vielä 39 000, jotka tuottavat pääosan viljasta ja muusta kasvituotannosta.

Ihmeenä voikin pitää sitä, että vielä löytyy uusia ruuankasvattajasukupolvia, jotka ovat valmiita ryhtymään viljelijöiksi. Maahenki elää, vaikka joskus tuntuu, että yhteiskunta haluaa tehdä kaiken sen tappamiseksi.

Leivän kasvattaminen on yhteiskunnan kovan kontrollin alla. Euroopan unionin massiivinen byrokratia on valjastettu valvomaan yhteisön budjettivarojen käyttöä kaikissa jäsenmaissa Suomi mukaan luettuna.

Suurimmalle osalle EU-kansalaisista yhteisön direktiivit ja niistä johtuva valvontakoneisto eivät vaikuta millään tavalla jokapäiväiseen elämään. Sen sijaan elintarviketuotannon alkupäässä EU:n keppi lyö lujaa, jos tukivalvonnassa tulee esille tahattomia tai tahallisia virheitä tukipaperien täytössä.

Jokainen uusi ohjelmakausi on tuonut uuden kaaoksen sekä hallinnolle että hallintoalamaisille. Niin näyttää käyvän nytkin. Tukikoulutuksissa käyneet viljelijät kertovat, että alkava ohjelmakausi tuo jälleen lisää byrokratiaa ja sen mukana vaikeuksia viljelijöiden elämään.

Uusinta uutta EU:n peltotukien haussa on, että tuen hakijan pitää itse piirtää kasvulohkojen rajat viranomaisten lähettämiin digitoituihin karttoihin. Kaksikymmentä vuotta näitä karttaharjoituksia on tehty ja nyt palataan lähtöruutuun. Yhteiskunnan byrokratian kukistamiseen on kaavailtu normitalkoita. Maataloushallinto olisi oiva pilottikohde.

EU:n Venäjä-pakotteet ja niistä seuranneet vastapakotteet näyttivät, että ruoka on edelleen tehokas vallankäytön väline. Ruokkimisen ihmeen jatkuminen edellyttää, että ruuan alkutuotannosta kannetaan huolta. Massiivinen, viljelijöitä kiusaava byrokratia, tukimaksatusten jatkuva lykkääminen ja Venäjä-politiikan realisoituminen ovat olleet myrkkyä maataloudelle.

Talonpojilla ei tänä syksynä ole ollut hauskaa. Ehkäpä uusi vuosi tuo toivoa paremmasta.

TIMO KÄSSI
on talonpoika Uuraisilta.
timok@elisanet.fi

VIIKON KYSYMYS

Mikä on ollut mielestäsi vuoden tärkein talouspoliittiinen tapahtuma?

Venäjä-pakotteet ja öljyn hinta heiluttavat taloutta

MT kysyi verkossa lukijoiden arviota päättyvän vuoden merkittävimmästä talouspoliittisesta tapahtumasta.

Suosituin vastaus oli Venäjän pakotteet ja viennin tyrehtyminen. Toiseksi merkittävimpänä lukijat pitävät öljyn hinnan laskua.

”Ehdottomasti öljyn hinnan lasku! Se vaikuttaa kaikkeen. Olen sitä ikäluokkaa, joka muistaa 1970-luvun öljykriisin, kuinka öljyn hinnan kohoaminen taivaisiin sotki kaiken. Nyt hinnan lasku taas muuttaa paljon, jopa valtioiden taloutta. Tuossa listassa kaikki muut asiat ovat hyttysen ininää”, kommentoi Viljatilallinen.

Myös Harrikkakuski pitää öljyn hintaa vaikuttavimpana voimana.

”Se pistää Venäjänkin polvilleen. Aika näyttää, mitä Venäjän pakotteet tuovat todella, nythän niiden vaikutus on ollut lähinnä kosmeettista.

Talvivaaran kippi ei juuri hetkauta mitään, ehtihän Talvivaara maksamaan verotuloja valtiolle työntekijöineen sievoisen summan.

Öljyn hinnan laskemisella on vaikutusta jokaisen elämään. Juuri katselin viljakuormien rahteja, jotka on ajettu vielä kalliilla polttoaineella. Toivottavasti hinnan lasku alkaa näkyä rahdeissa ja lannoitelaskuissa.”

Nimimerkki Ja taas työmies maksaa pitää Ukrainan tapahtumia tärkeimpinä.

”Kun Ukrainan sisäinen selkkaus maksatetaan suomalaisilla, vienti, kauppa ja matkailu loppuvat. Nyt pitäisi taas tehdä nollatupo. Minä maksoin jo osani 1990 – tuettiin pankkeja, luvattiin maksaa takaisin, ei ole näkynyt. Nyt kaupat konkassa idässä ja etelässä ja me ne maksetaan.”

Kari pitää merkittävimpänä tapahtumana jätevesilakia.

”Koskee monia. Onneksi on tuo paju joka käy suodatinkentistä.”

Mitä aiot uutena vuonna?
Seuraava viikon kysymys tiedustelee lukijoiden aikeita uudelle vuodelle. Teetkö lupauksia? Onko mielessä jokin merkittävä tavoite tai pienempi virstanpylväs? Vai onko parempi mennä päivä kerrallaan?

Vastaa ja kommentoi osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi*.

HENRIK SCHÄFER